

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRK

OPAS TURVALLISUUS- JA PELASTUSSUUNNITELMAN LAADINTAAN

Hoitolaitoksille sekä palvelu- ja tukiasumisen toimipaikoille

POHJATIETOA

Tämän *laadintaoppaan* tarkoituksena on kohta kohdalta opastaa toimipaikan turvallisuus- ja pelastussuunnitelman (jatkossa myös "*suunnitelma*") laadinnassa. Kohderyhmänä ovat toimipaikoista vastuulliset esimiehet sekä muu henkilökunta, jolle on annettu erityisiä vastuita turvallisuuden suhteen. Opas on myös vapaasti koko henkilökunnan luettavissa.

Laadintaoppaan periaatteena on, että suunnitelman pohjana käytetään tähän käyttöön valmistettua dokumenttipohjaa. Pelastuslain mukaan suunnitelma tulee laatia yhteistyössä rakennuksen omistajan sekä toiminnanharjoittajien kanssa.

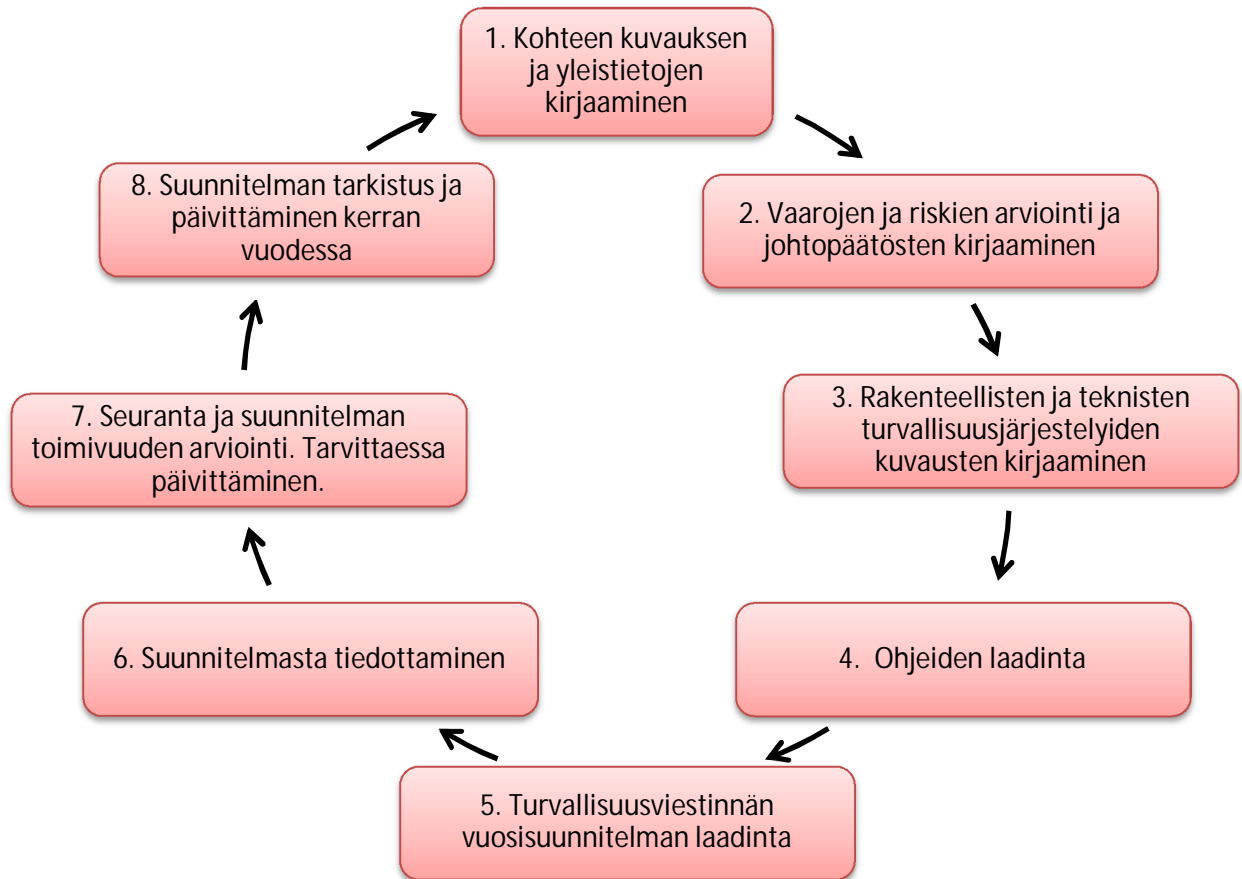
Tärkeää on muistaa, että lainsäädännön vaatimukset turvallisuussuunnittelusta ovat tietyin kohdin varsin väljät. Näin ollen itse suunnitelman sisältöä, jaottelua ja järjestystä voi muokata kyseisen toimipaikan tarpeisiin vastaavaksi. Suunnitelmaan ei pidä jättää sellaisia kohtia, jotka eivät kyseistä kohdetta palvele tai linjauksia, joita ei ole tarkoitus käytännössä noudattaa.

Suunnitelmapohja ja tämä opas eivät sisällä valokuvamateriaalia, mutta tässä on syytä mainita että valokuvien käyttö voi olla varsin hyödyllistä! Ota siis kuvia työpaikallasi ja liitä niitä pelastussuunnitelmaan parhaaksi katsomallasi tavalla. Hyödyllisiä kuvia voivat olla esimerkiksi sellaiset, joista selviää vaikkapa ilmastonin katkaisun tai veden pääsulun sijainti, pelastustiet, tärkeimmät kulkureitit, uloskäytävät ja varatiet ja niin edelleen.

Mikäli toimipaikkanne on velvollinen laatimaan ns. valmiussuunnitelman, voidaan sen sisältämät tiedot sisällyttää tähän dokumenttiin tai pitää erillisenä asiakirjana. Jos valmiussuunnitelmavelvoitetta ei ole, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa tulee käsitellä myös omatoiminen varautuminen poikkeusoloissa. Poikkeusoloja ovat valmiuslain mukaan aseellinen hyökkäys tai sellaisen uhka, erityisen vakavat väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuvat tapahtumat tai uhat, erityisen vakava suuronnettomuus ja hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Tätä laadintaopasta luetaan siten, että se otsikkotasolla vastaa suunnitelman otsikoita, eli otsikoiden nimet ja numeroinnit ovat samat molemmissa. Kunkin otsikon alla kerrotaan mikä on suunnitelman tekstisisällön merkitys kyseisessä kohdassa ja mitä siihen on tarkoitus laittaa.

Alla on vielä kuvio turvallisuus- ja pelastussuunnitelman laadinnasta kokonaisuuden hahmottamiseksi.

KUVIO 1 Pelastussuunnitelman laadintaprosessi

1 Johdanto ja yleiskuvas

Johdannon ja yleiskuvauksen tarkoitus on kertoa lukijalle suunnitelman tarkoitus sekä motivoida jatkamaan lukemista huolellisesti. Voit muokata tekstiä vapaasti päästäksesi tähän tavoitteeseen!

- Täydennä paikka (linkki tai kirjallisen kappaleen fyysinen sijainti) josta työntekijä löytää laadintaoppaan tarvittaessa
- Kun suunnitelma on valmis, lisää allekirjoituksesi tähän

1.1 Toimipaikan kuvaus ja yhteystiedot

Henkilökunnan jakautuminen eri työvuoroihin ja työaikoihin sekä asukkaiden heikentynyt toimintakyky ovat hyvin tärkeitä tiedostettavia asioita. Huomioitavaa on fyysinen toimintakyky tai henkinen toiminta- ja ymmärryskyky. Toisin sanoen, millä tavalla ja miltä osin toimintakyky on alentunut, kuinka suuren osan asukkaista toimintakyky on heikentynyt ja minkä asteisesti jne.. Kaikki heikentynyt toimintakyky joka vaikuttaa tapaturma-alttiuteen sekä poistumisen hidastumiseen tai estymiseen vaaratilanteessa tulee kirjata. Kun kuvaat ne jo tässä, on myöhempien turvallisuusjärjestelyjen ym. laadinta helpompaa. Lisäksi näitä tietoja tarvitaan poistumisturvallisuus selvityksen laadintaan.

- Täydennä toimipaikan kuvaustiedot ja yhteystiedot
- Lisää muita yhteystietoja, jos koet ne tarpeelliseksi

1.2 Suunnitelman pitäminen ajantasaisena

- Täydennä kenelle kuuluu aloite ja päävetovastuu turvallisuus- ja pelastussuunnitelman päivittämisestä. Kyseisen henkilön on oltava sitoutunut tehtävään. Päävastuun turvallisuudesta kantaa kuitenkin aina toimipaikasta vastaava esimies.

1.3 Suunnitelmasta tiedottaminen

Pelastuslaki edellyttää, että suunnitelmasta tiedotetaan tarvittavalla tavalla niille, joiden on osallistuttava sen täytäntöönpanoon. Suunnitelmapohjassa on valmiiksi ehdotuksia. Voit muokata kutakin osiota oman toimipaikan tarpeisiin sopivaksi.

1.3 Vastuut ja velvoitteet

Suunnitelmapohjassa olevat kohdat ovat kaikki yleisiä tai esimerkinomaisia. Näistä asioista voidaan sovita toisinkin. Kaikki vastuut ja velvoitteet tulee huolellisesti kirjata tiedoksi suunnitelman lukijoille. On täysin mahdollista että niitä tulee mieleen vasta myöhemmässä vaiheessa kun suunnitelmaa tehdään, joten tätä kohtaa voi täyttää sitä mukaa kun työssä etenee ja lopuksi tarkistaa, että kaikki tarpeelliset vastuut on kirjattu.

2. Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät

Vaarojen ja riskien arviointi on koko suunnitelman perusta. Siksi se on syytä tehdä huolellisesti. *Suurin osa suunnitelmasta muodostuu havaittujen vaarojen ja riskien perusteella.*

2.1 Yleistä

Yleiset tiedot täydennetään suunnitelmaan vaarojen ja riskien arvioinnin valmistuttua.

Vaarojen ja riskien arvioinnissa huomioidaan riskit sekä pelastuslainsäädännön että työturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta – vähintään. Kaikki turvallisuusriskit ovat tervetulleita.

Alla olevaan taulukkoon on kerätty arvioinnin tueksi *mistä* syntyviä ja *mihin* kohdistuvia vaaroja tai riskejä tulee huomioida kunkin lainsäädännön perusteella tässä suunnitelmassa.

Pelastuslainsäädäntö	Työturvallisuuslainsäädäntö	Muut turvallisuuden osa-alueet
<ul style="list-style-type: none">•Huomioidaan seuraavat vaarat:<ul style="list-style-type: none">• <i>Onnettomuudet</i>• <i>Tapaturmat</i>• <i>Häiriötilanteet ja katkokset</i>• <i>Poikkeusolot</i>•Huomioidaan seuraaviin kohdistuvat vaarat:<ul style="list-style-type: none">• <i>Aukkaat</i>• <i>Työntekijät</i>• <i>Vierailijat ja sivulliset</i>• <i>Kiinteistö ja irtain omaisuus</i>• <i>Ympäristö</i>	<ul style="list-style-type: none">•Huomioidaan seuraavat vaarat:<ul style="list-style-type: none">• <i>Onnettomuudet</i>• <i>Tapaturmat</i>• <i>Häiriötilanteet ja katkokset</i>• <i>Poikkeusolot</i>• <i>Rikokset ja väkivalta</i>• <i>Työhyvinvointi ja työn kuormittavuus</i>•Huomioidaan seuraaviin kohdistuvat vaarat:<ul style="list-style-type: none">• <i>Työntekijät</i>	<ul style="list-style-type: none">•Tietoturvallisuus ja salassapito•Murrot, varkaudet ja muut omaisuusrikokset•Muuta, mitä?

KUVIO 2 Arvioitavien riskien ja vaarojen kokonaisuus

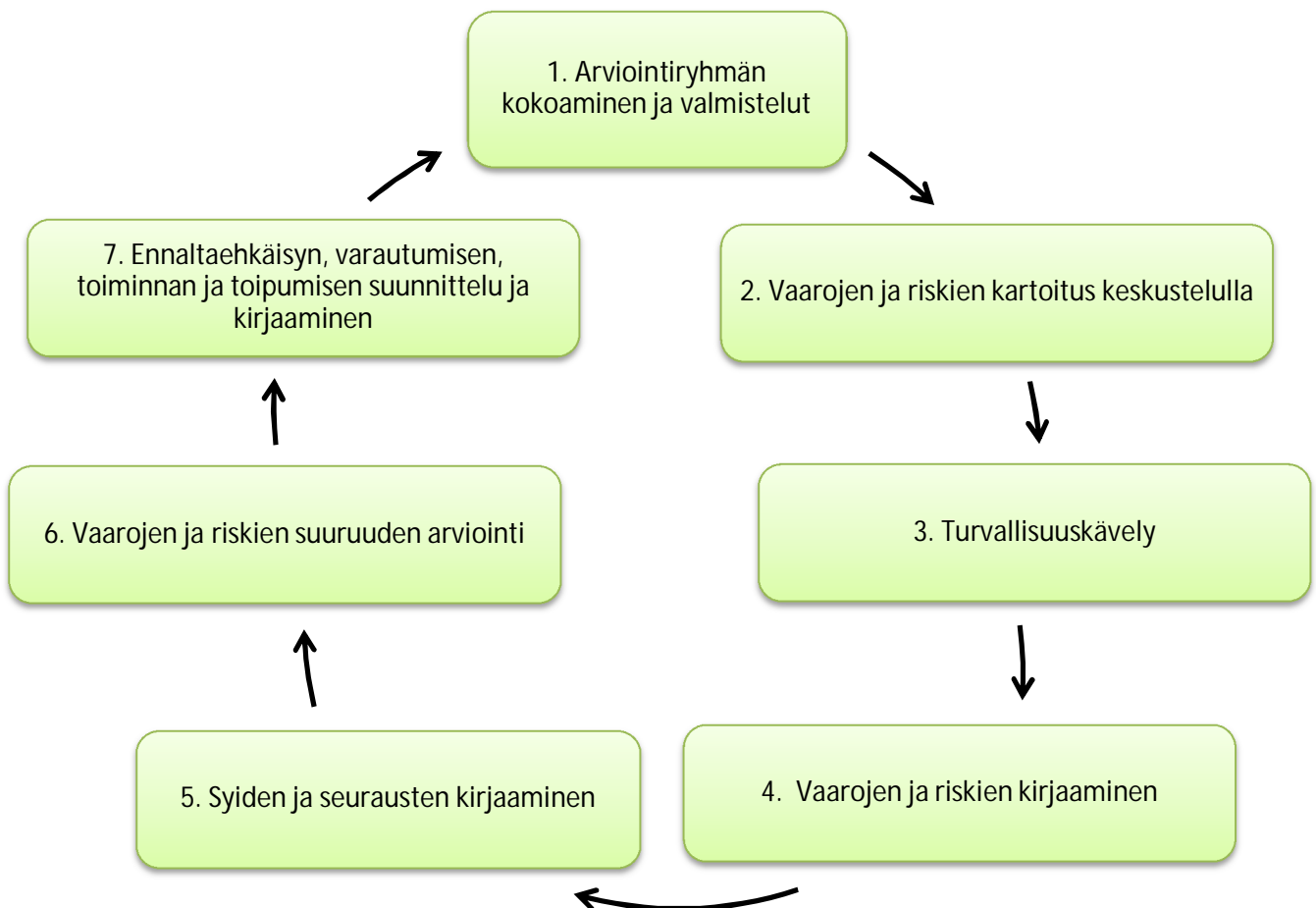
2.2 Toimipaikan vaarojen ja riskien arviointi

Pelastuslaki edellyttää, että pelastussuunnitelmassa esitetään vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät. Näiden perusteella suunnitellaan turvallisuusjärjestelyitä sekä ennaltaehkäisy- ja toimintaohjeita.

Lisäksi työturvallisuuslaki edellyttää työn vaarojen selvittämistä ja arviointia. Laadintaoppaan mukainen vaarojen ja riskien arviointi käsittelee myös työturvallisuusriskejä siten, että kyseinen velvoite täytetään.

Itse suunnitelmassa kuvataan ainoastaan arvioinnin johtopäätelmät: riskin suuruus, syyt ja seuraukset. Arviointi pitää kuitenkin sisällään huomattavasti enemmän vaiheita ja tietoa. Dokumentoi huolellisesti kaikki arvioinnissa tehdyt toimenpiteet ja tulokset vaarojen ja riskien arvioinnin ajan tasalla pitämistä varten.

Seuraavalla sivulla on kuvattu vaarojen ja riskien arvioinnin prosessi vaihe kerrallaan.

KUVIO 3 Vaarojen ja riskien arvioinnin vaiheet

Vaihe 1 - Arviointiryhmän kokoaminen ja valmistelut

Arviointiryhmän kokoonpanoa tulee harkita tarkkaan. On tärkeää saada monipuolinen kuva vaaroista ja riskeistä. Työkokemus tuo mukanaan paljon kokemuksia, mutta myös uuden työntekijän tuoreet näkemykset ovat hyödyllisiä. Samoin erityisasiantuntemus tulee hyödyntää. Alle on kirjattu esimerkki ryhmän kokoonpanosta ja roolit:

- Esimies toimii koollekutsujana, esittelee asian ja toimii puheenjohtajana.
- Työntekijöiden edustus. Pienellä työpaikalla kaikkien kynnelle kykenevien kannattaa osallistua. Valitse ainakin henkilöt, jotka tuntevat parhaiten työn ja olosuhteet. Työntekijöiden joukosta valitaan sihteeri. Jos arvioinnin yhteydessä asioista keskustellaan avoimesti, arviointitilaisuudesta tulee myös tärkeää tiedon vaihtoa ja oppimistapahtuma.
- Työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen rooli on tärkeä työturvallisuuden asiantuntijoina.
- Lisäksi konsultaatioapua voi tarvittaessa kysyä oman organisaation asiantuntijoilta, työturvallisuuspäälliköltä sekä pelastuslaitokselta. Heiltä saat neuvoa ja kommentteja riskeistä jotka tulee erityisesti havainnoida ja kommentteja tuloksista ja johtopäätelmistä joihin arviointiryhmä on päätenyt.

Kun arviointiryhmä on valittu, sovi aika seuraaville yhdessä tehtäville vaiheille 2-7. Aikaa tulee varata riittävästi – muutama tunti vähintään.

Keskusteluun valmistautuakseen sen puheenjohtajan tulee tuoda käydä läpi ja tuoda mukanaan:

1. Edellisvuoden vaarojen ja riskien arvioinnin tulokset ja muu dokumentointi. Tämä pitää sisällään:
 - o Pelastussuunnitelman
 - o Arviointiryhmän keskustelulla esiin tuomat vaarat ja riskit
 - o Turvallisuuskävelyllä esiin tuodut vaarat ja riskit
 - o Syiden ja seurausten arviointi (syy-seuraus-kaaviot)
 - o Vaarojen ja riskien suuruuden arvioinnin tulokset
2. Työn vaarojen arvioinnin osa-alueiden kuvaukset (saat nämä omalta työsuojeluorganisaatioltasi tai esim. Työturvallisuuskeskuksen internet-sivuilta)
 - o Fysikaaliset vaaratekijät (F)
 - o Tapaturman vaarat (T)
 - o Ergonomia (E)
 - o Kemialliset ja biologiset vaaratekijät (K ja B)
 - o Henkinen kuormittuminen (H)
3. Työntekijöiden ja muidenkin havainnot läheltä piti-tilanteista, tapaturmista ja turvallisuuspoikkeamista.

4. Lisäksi turvallisuuskävelyä varten varaa mukaan:

- Tarkistuslista
- Avaimet kaikkiin tiloihin
- Kamera
- Asema- ja pohjapiirustukset
- Taskulamppu

Vaihe 2 – Vaarojen ja riskien kartoitus keskustelulla

Arviointiryhmän ollessa koossa voidaan ryhtyä kartoittamaan vaaroja ja riskejä. Tässä on tarkoituksena ainoastaan tuoda esiin mahdollisimman monta havaittua riskiä. Kannusta keskustelua, jaa puheenvuoroja, ja huolehdi ettei kenenkään näkemyksiä tyrmätä. Vaaran tai riskin merkitys arvioidaan myöhemmin; nyt niitä on vain tarkoitus tuoda esiin, aivomyrsky-menetelmän tyyppisesti. Ryhmän sihteeri voi tehdä kirjauksia saman tien vaarojen ja riskien arvioinnin yhteenvetotaulukkoon, joka tulee osaksi pelastussuunnitelmaa.

Hyvä keino on käydä ensin läpi aiemmin esiin tuodut vaarat ja riskit hyödyntäen mukaan tuotua dokumentaatiota (Vaihe 1, 1.kohta). Näistä arvioidaan, onko vaara tai riski edelleen ajankohtainen ja tulisiko niistä mahdollisesti mieleen jotain, jota ei viimeksi ole huomioitu. Muistuta, että jokainen kirjaa heti ylös mieleen tulevat vaarat ja riskit missä vaiheessa tahansa keskustelua! Sivun kuusi kuvausta kannattaa erityisesti käyttää hyväksi esittämällä se koko ryhmälle. Se tuo hyvin esiin kuinka laajassa mittakaavassa liikutaan. Häiriötilanteet ja erilaiset katkokset esimerkiksi saattavat unohtua, samoin kuin vaikkapa ympäristöön kohdistuvat vaarat.

Seuraavaksi käydään läpi työn vaarojen arvioinnin osa-alueiden kuvaukset (Vaihe 1, 2.kohta). Näistä on olemassa valmiita tarkistuslistoja, kts. linkit alla. Kaikki kohdat, joista havaitaan olemassa oleva vaara tai riski eikä ole aiemmin huomioitu, kirjataan ylös.

Lisäksi käydään läpi havainnot läheltä piti-tilanteista, tapaturmista ja turvallisuuspoikkeamista (Vaihe 1, 3.kohta). Muista, että välttämättä ei ole järkevää tai edes luvallista yksilöidä ilmoituksen antajaa. Havaintojen perusteella arvioidaan kumpuaako niistä vaaroja tai riskejä, joita ei jo ole huomioitu.

Jätä aikaa loppukeskustelulle. Erinäiset henkilökunnan havainnot työpaikallaan, hiljainen tieto tai vaikkapa median välityksellä heille mieleen tulevat vaarat ja riskit kirjataan huolellisesti ylös. Puutu heti, jos joku vähättelee jonkun muun näkemyksiä – muuten on

vaara, ettei askarruttavia asioita enää uskalleta tuoda esiin. Tyypillinen kommentti voisi olla "no tuohan on tosi epätodennäköistä, ei sitä kannata kirjata". Kaikkien näkemykset ovat aiheellisia. Tässä vaiheessa on tarkoitus kirjata ylös *kaikki* mieleen tulevat vaarat ja riskit. Niiden suuruutta, syitä ja seurauksia mietitään myöhemmin.

Lisätietoja ja materiaalia:

www.ttk.fi/tyosuojelu/vaarojen_tunnistaminen_ja_riskien_arviointi

Vaihe 3 – Turvallisuuskävely

Kokouksen jälkeen on seuraavan vaiheen eli turvallisuuskävelyn vuoro. Erillisenä tiedostona on saatavilla lyhyt tarkistuslista turvallisuuskävelyllä läpikäytäväksi. Listaa tulee muokata etukäteen oman toimipaikkasi tarpeisiin sopivaksi! Kannusta jokaista kirjaamaan vaaroja ylös sitä mukaa kun niitä kävelyllä tulee mieleen.

Turvallisuuskävelyllä kävellään läpi rakennuksen ulkopuoli eli kadut ja pihat sekä sisältä kaikki käytössä olevat tilat. Älä unohda teknisiä tiloja, joihin on hyvä tutustua. Lopuksi kokoonnutaan taas lyhyesti yhteen ja käydään läpi esille tulleet havainnot, vaarat ja riskit. Ne kirjataan aiemmin havaittujen jatkoksi.

Turvallisuuskävely on hyvä tilaisuus ottaa valokuvia havainnoista sekä muutakin havaintomateriaalia pelastussuunnitelmaa varten. Kävelyn aikana esimies ja erikseen nimetyt asiaa tuntevat henkilöt käyvät läpi kiinteistön turvallisuusjärjestelyitä, kuten palo-osastoinnin, ilmastoinnin ja veden sulut, pelastustiet, alkusammutuskaluston, paloilmoitinkeskuksen jne. Tärkeää on nimenomaan kertoa kunkin järjestelyn, laitteen tms. tarkoitus. Tämä konkretisoi hyvin pelastussuunnitelman käytännön tasolle ja voi tuoda esiin keskustelua ja sitä myöten taas uusia havaintoja vaaroista ja riskeistä. Tähän tarkoitukseen saa myös pelastuslaitokselta apua turvallisuuskävelyn järjestämiseen.

Lisätietoja ja materiaalia:

www.spek.fi/Suomeksi/Varautuminen-ja-vss/Pelastussuunnitelma/ →

Turvallisuuskävely.xls

Vaihe 4 – Vaarojen ja riskien kirjaaminen

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa on täytettäväksi ja tässä oppaassa malliksi vaarojen ja riskien yhteenvetotaulukko havaituille vaaroille ja riskeille. Osa riskeistä on jo ehkä keskustelun aikana viety taulukkoon. Seuraava vaihe onkin, että loput esim. turvallisuuskävelyllä esiin tulleet riskit kirjataan myös siihen. Tässä vaiheessa tulee suorittaa vaarojen ja riskien yhdistely – esimerkiksi sama asia eri sanoilla yhdistetään niin, että se tulee käsittelyyn vain kertaalleen. Samoin vaarat tai riskit joiden syyt, seuraukset, ennaltaehkäisy ja toimintaohjeet ovat helposti käsiteltävissä kannattaa yhdistää. Esimerkiksi "kompastuminen" ja "kaatuminen" kannattaa yhdistää, samoin kuin "myrsky" ja "syöksyvirtaus".

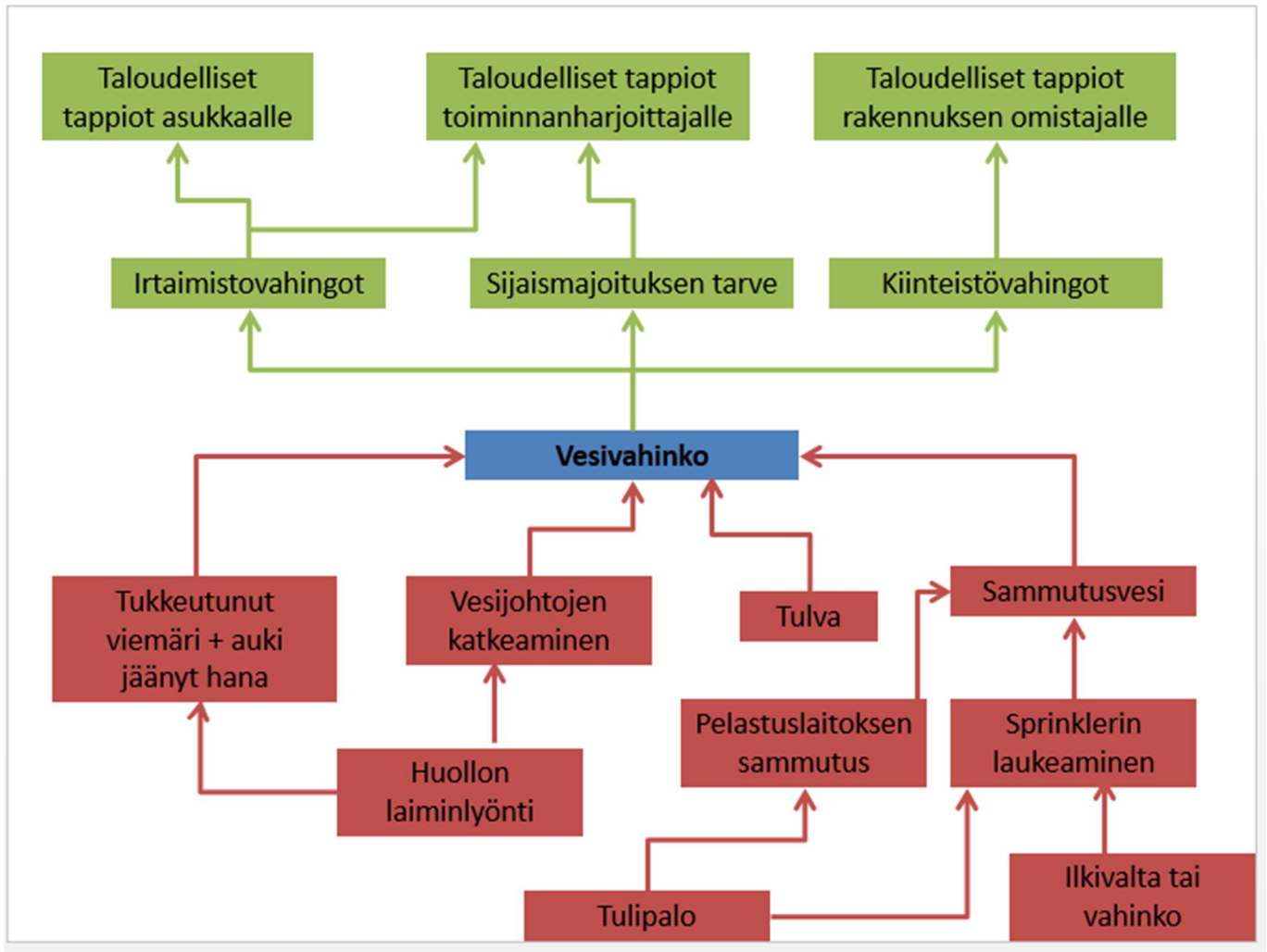
Vaihe 5 – Syiden ja seurausten kirjaaminen

Nyt kun käytettävissä on kattava listaus toimipaikan vaaroista ja riskeistä, voidaan pureutua niiden syihin ja seurauksiin. Asiaa voidaan käydä ryhmässä läpi vapaasti siten, että kun tuodaan esiin vaara tai riski, jokainen voi vuorollaan tuoda esiin syitä tai seurauksia. Kannusta osallistujia etsimään ja tuomaan esiin myös syiden syitä ja seurausten seurauksia, jotta vaarasta tai riskistä saadaan kokonaiskuva. Syyt ja seuraukset kirjataan yhteenvetotaulukkoon. Tässä vaiheessa voi myös tulla esiin, että jokin aiemmin "vaaraksi tai riskiksi" havaittu tekijä onkin todellisuudessa syytä tai seurausta johonkin toiseen. Onko esimerkiksi vaaraksi tai riskiksi kirjattu sekä "Väkivaltaisesti käyttäytyvä potilas" ja "Työväkivalta"? Tästä voidaan tehdä havainto, että "Väkivaltaisesti käyttäytyvä potilas" onkin yksi mahdollinen syy "Työväkivaltaan". Se siis poistetaan vaarat ja riskit-kohdasta ja kirjataan Työväkivallan syihin.

Tässä vaiheessa on erityisen tärkeää, että seurauksissa pysytään keskimääräisessä ja tyyppillisessä kyseisen vaaran tai riskin toteutuessa tapahtuneissa tai tapahtuvassa seurauksessa. Esimerkiksi "likaisen lääkeruiskun pistosta" ei kannata kirjata aiheuttamaan seuraukseksi "kuolemaa", sillä tarkemmin arvioiden tämä on äärimmäisen epätodennäköistä, useimmiten mahdotonta. Kirjauksena tässä tapauksessa "sairasloma" ja "henkiset kärsimykset" voisivat ehkä olla parempia seurauksia. Jos riskin kohdalla seurauksia yliarvioidaan, se saa seuraavassa vaiheessa eli riskin suuruuden määrittelyssä liian suuren painoarvon. Esimerkiksi vaara "likaisen lääkeruiskun pistos" ei objektiivisesti arvioituna ole yhtä suuri riski hengelle ja terveydelle kuin kaatumiset, putoamiset, tulipalot, liikenneonnettomuudet jne.

Mikäli syiden pohdinta puolestaan johtaa sellaisiin seikkoihin, joihin ei ole minkäänlaista vaikutuskeinoja, voidaan harkinnan mukaan syiden arviointi lopettaa. Esimerkiksi vaaran "kaatuminen" yksi osatekijä voi hyvin olla "myrsky tai kova tuuli". Se on hyvä kirjata, jotta kyseinen osatekijä voidaan huomioida. Tässä tapauksessa kyseisen "myrskyn tai kovan tuulen" aiheuttajien pohtiminen ei puolestaan ole hyödyllistä.

Syiden ja seurausten arvioinnin työkaluna on hyvä käyttää yksinkertaista syy-seurauskaaviota (SSK). Sen avulla voidaan helposti visualisoida vaaran tai riskin rakenne. Vaikka kyseisiä kaavioita ei sellaisenaan ole tarkoitus pelastussuunnitelmaan kirjata, ne on hyvä dokumentoida talteen jatkoa varten. Nopeasti paikan päällä piirretyt voi vaikka skannata talteen. Niihin voi hyvin ilmetä lisää merkityksellisiä kohtia myöhemmässä vaiheessa. Alla on esimerkki syy-seurauskaaviosta.

KUVIO 4 Esimerkki syy-seuraus-kaaviosta

Vaihe 6 - Vaarojen ja riskien suuruuden arviointi

Jotta riskit voidaan ottaa haltuun asianmukaisella tavalla ja oikeilla painotuksilla, tulee niiden suuruus arvioida. Suuruudet merkitään vaarojen ja riskien yhteenvetotaulukkoon, johon edellisessä vaiheessa keräsimme syyt ja seuraukset. Helppo tapa arvottaa riskejä on käyttää yksinkertaista riskimatriisia. Jokaiselle vaaralle tai riskille arvioidaan todennäköisyys ja seuraukset kolmen asteikoilla ja niiden yhteisvaikutuksena saadaan riskin suuruus.

Todennäköisyyden arviointi tapahtuu seuraavalla asteikolla:

- Epätodennäköinen: vaaran esiintyminen on erittäin harvinaista ja vaatii poikkeukselliset olosuhteet.
- Mahdollinen: vaaraa esiintyy silloin tällöin tai on hyvin mahdollista, että tulee esiintymään.
- Todennäköinen: tapahtuma on luonteeltaan toistuva ja odotettavissa tapahtuvaksi ennemmin tai myöhemmin.

Seurausten arviointi tapahtuu seuraavalla asteikolla ja tunnusmerkeillä. Kaikkien tunnusmerkkien ei tarvitse toteutua. Tarkoitus on valita kuvauksista kokonaisuutena sopivin.

- Vähäiset:
 - lieviä vammoja (mustelmia, venähdyksiä, epämukavuutta), yhdellä tai yksittäisillä henkilöillä
 - sairaspöissaoloja 0-3 päivää
 - vähäisiä omaisuusvahinkoja; tuhansia euroja
 - rutiini häiriintyy mutta asumistoiminta kohteessa voi jatkua normaalisti
 - ei negatiivista vaikutusta maineeseen
- Haitalliset seuraukset:
 - haitallisia vammoja (isot haavat, murtumat, hätäensiavun tarvetta), pitkäkestoisia vakavia vaikutuksia tai pysyviä lieviä haittoja yksittäisellä henkilöllä
 - sairaspöissaoloja 4-30 päivää tai mahdollisia toistuvia pöissaoloja jatkossa
 - merkittäviä omaisuusvahinkoja; useita kymmeniä tuhansia euroja
 - asumistoiminta kohteessa keskeytyy useaksi vuorokaudeksi
 - kielteistä julkisuutta, negatiivinen vaikutus maineeseen
- Vakavat seuraukset

- o ihmishenkiä uhkaava tai vaativa, pysyviä vakavia vammoja
- o sairaspöissaoloja useita kuukausia
- o vakavia omaisuusvahinkoja; useita satoja tuhansia euroja
- o asumistoiminta kohteessa keskeytyy pitkäksi aikaa (laajat saneeraukset ja remontit yms.)

Kun yksittäisen riskin osalta on määritetty ryhmässä todennäköisyys ja vakavuus, seuraavasta taulukosta näet riskin suuruuden:

Todennäköisyys	Seuraukset		
	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Epätodennäköinen	1 - Merkityksetön riski	2 - Vähäinen riski	3 - Kohtalainen riski
Mahdollinen	2 - Vähäinen riski	3 - Kohtalainen riski	4 - Merkittävä riski
Todennäköinen	3 - Kohtalainen riski	4 - Merkittävä riski	5 - Sietämätön riski

KUVIO 5 Riskien suuruuden määrittäminen

Merkitse riskien suuruudet vaarojen ja riskien yhteenvetotaulukkoon. Esimerkiksi, jos käsittelemme samaa riskiä kuin syy-seurauskaaviossakin oli esillä eli vesivahinkoa, voisimme tulla johtopäätökseen että todennäköisyys on "Mahdollinen" ja seuraukset "Haitalliset". Muista että ei ole oikeita vastauksia; kyseessä on kohdekohtainen vaarojen ja riskien arviointi ja yleispätevää totuutta ei ole! Näillä arvioilla päätyisimme, että vesivahinko on "3 - Kohtalainen riski". Sellaisena se merkitään yhteenvetotaulukkoon.

Vaikka yhteenvetoon ja pelastussuunnitelmaan tuleekin merkityksi vain riskin suuruus eikä seurauksia ja todennäköisyyksiä, pidä kuitenkin muistiinpanot niistä tallessa. Tulet tarvitsemaan niitä vaiheessa 8 ja tietysti seuraavan vaarojen ja riskien arvioinnin yhteydessä!

Kun riskin suuruus on pohdittu, seuraava vaihe onkin tietysti se, että ryhdytään miettimään mitä todetuille vaaroille ja riskeille oikein voidaan tehdä.

Pelastussuunnitelmasta itsestään löytyy alla oleva taulukko sellaisenaan, joka sisältää kuvaukset toimenpiteiden laadusta joita riski aiheuttaa. Käytä siis sitä ohjenuoranasi toimenpiteitä suunnitellessa.

1	Merkityksetön riski	Ei aiheuta toimenpiteitä
2	Vähäinen riski	Edulliset hallintakeinot hyödynnettävä Tilannetta seurattava
3	Kohtalainen riski	Riskienhallintatoimiin on ryhdyttävä Toimenpiteiden kannattavuutta harkittava
4	Merkittävä riski	Mahdollisimman ripeisiin riskienhallintatoimiin on ryhdyttävä Riskialtista toimintaa ei pidä aloittaa ennen kuin riskiä on pienennetty Riskialtista toimintaa voi jatkaa, mutta kaikkien on tunnistettava riski
5	Sietämätön riski	Riskienhallintatoimet käynnistettävä välittömästi Riskialtista toimintaa ei pidä aloittaa Riskialtis toiminta tulee keskeyttää kunnes riskiä on pienennetty

KUVIO 6 Riskienhallinnan suunnittelun periaatteet

Jatkaen esimerkkiämme vesivahingosta, tiedämme nyt että riskienhallintatoimiin on ryhdyttävä – tämä tarkoittaa, että meidän on ehdottomasti varauduttava riskin toteutumiseen ja pyrittävä ennalta ehkäisemään sitä kaikin taloudellisesti järkevin keinoin.

Alla on vielä esimerkin vuoksi vesivahinkoriskillä täytetty vaarojen ja riskien arvioinnin yhteenvetotaulukko. Huomannet, että kaikkia syiden syitä ei ole kirjattu, vaan keskeisimmät aiheuttajat. Jos pohdit, että mitä kannattaa taulukkoon laittaa, muista että tämä on se joka näkyy lukijalle. Laita siis ne kohdat, jotka ovat hänen näkökulmastaan merkityksellisiä.

A. Vaara tai riski	B. Riskin suuruus 0-5	C. Syyt	D. Seuraukset
Vesivahinko	3	Tukkeutunut viemäri + auki jäänyt hana, vesijohtojen katkeaminen, tulva, tulipalon sammutusvesi, sprinklerin laukeaminen vahingossa tai ilkivaltaisesti	Kiinteistövahingot, irtaimistovahingot, tilapäismajoituksen tarve

Vaihe 7 - Ennaltaehkäisy, varautumisen, toiminnan ja toipumisen suunnittelu ja kirjaaminen

Riskienhallinnan seuraava vaihe kattaa pelastussuunnitelman kohdan:

3 Turvallisuusjärjestelyt

3.1 Turvallisuusjärjestelyt kuvattuna riskiperusteisesti

Kyseisen osion tarkoituksena on tuoda esiin yleiskatsaus toimipaikan turvallisuusjärjestelyistä ja siitä, miten kuhunkin todettuun vaaraan tai riskiin voitaisiin tehokkaasti puuttua. Toimenpiteiden suunnittelussa voi hyödyntää aiemmin mahdollisesti tehtyä syy-seuraus-kaaviota; mitä "katkaisijoita" kuhunkin nuoleen voisi keksiä?

Jokaisen vaaran tai riskin turvallisuusjärjestelyiden kuvaus kattaa neljä vaihetta:

- 1) Onnettomuuksien ennaltaehkäisy; mitä järjestelyjä on, jotta vähennetään onnettomuuden tapahtumisen todennäköisyyttä
- 2) Varautuminen; mitä järjestelyjä on olemassa ja ylläpidetään siltä varalta, että onnettomuus tapahtuu ja vahingot pysyvät minimissä
- 3) Toiminta vaara/onnettomuustilanteessa; mitkä järjestelyt ohjaavat oikeaa toimintaa onnettomuuden sattuessa. Varsinaiset toimintaohjeet ovat eri kohdassa.
- 4) Toipuminen tapahtuneesta vaara/onnettomuustilanteesta, kattaa kaikki jälkitoimenpiteet; mitä järjestelyjä on olemassa onnettomuuden jälkivaikutusten minimoimiseksi

Yksityiskohtaiset ohjeet käsitellään vasta seuraavassa vaiheessa, tässä kohtaa riittää vaikkapa kuvaus "Ohjeistetaan toiminta ...tilanteessa, kts. ohje X".

Tarkoitus on kopioida tyhjiä riskitaulukkopohjia riittävästi itse suunnitelmaan. Jokaisesta yhteenvetotaulukossa olevasta vaarasta tai riskistä voi laatia oman taulukon. Käytännössä vain 3-5 tason riskeistä on oma taulukko ehdottomasti laadittava. 1-2 tason riskeistä saattaa riittää yhteenvetotaulukon maininta asiasta. Perusteena on sivulla 15 oleva kuvio 6, jonka mukaan 3, 4 ja 5-tason riskit edellyttävät toimenpiteitä. Nämä riskitaulukot ovat juuri se tapa, jolla toimenpiteet sovitaan ja kirjataan ylös.

Riskitaulukko täytetään keskustellen ja kaikkien asiantuntemusta ja kokemuksia hyödyntäen. Jokaisen on hyvä tuoda esiin ja sopia kuhunkin riskiin sopivia järjestelyitä. Alle on koottu kolme esimerkkiä täytettävästä riskitaulukosta: tulipalo, kaatuminen (kompastuminen, liukastuminen), ja aikaisempi esimerkkinne vesivahinko. Hyödynnä niiden antamaa mallia omien riskitaulukoiden laadinnassa. Kaikkein tärkeintä on, että sovittuihin toimenpiteisiin ja aikatauluihin todella sitoudutaan! Tässä korostuu esimiehen johtamis- ja valvontavastuu turvallisuuden suhteen. Kun jokin kertaluonteinen toimenpide on tehty, voit päivittää pelastussuunnitelmaa heti niiltä osin, tai tehdä päivitys seuraavan vuosipäivityksen yhteydessä, esim. "N.N hankkii 6/2013 mennessä" -> "N.N hankki ja asensi 14.5.2013". Alta löydät kaksi esimerkkiä taulukon täyttämisestä.

Vaara tai riski: Tulipalo		Vastuuhenkilö ja aikataulu
Tulipaloja ennaltaehkäisevät järjestelyt	<ul style="list-style-type: none"> - Tupakointi vain tupakointipaikalla - Avotulen teko kielletty (kynttilät) - Grillaaminen parvekkeella kielletty - Kylmälaitteiden taustat puhdistetaan - Kuvaputkitelevisiot on kielletty - Henkilökuntaa koulutetaan tulipalojen ennaltaehkäisyssä - Korvataan jatkojohtoja kiinteillä asennuksilla - Sähkökeskuksissa ja ilmastointikonehuoneissa ei säilytetä mitään tavaraa - Tehdään turvallisuuskävelyitä säännöllisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - Jatkuva valvonta - Jatkuva valvonta - Jatkuva valvonta - N.N puhdistaa vuosittain - Huomioidaan hankinnoissa - N.N ylläpitää koulutusseurantaa (liite X) - N.N tilaa ... mennessä - Jatkuva valvonta - N.N kahden kk välein
Varautuminen tulipaloon	<ul style="list-style-type: none"> - Hankittu määrätty määrä alkusammutuskalustoa - Palo-ovet pidetään kiinni - Tilat on varustettu paloilmaisimin 	<ul style="list-style-type: none"> - N.N tarkastaa kuukausittain alkusammutuskaluston - Jatkuva valvonta - N.N tarkastaa varoittimien toiminnan kuukausittain
Toiminta tulipalotilanteessa	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjeistetaan toiminta palohälytystilanteessa (päivällä ohje X, yöllä ohje X) - Ohjeistetaan asukkaiden evakuointi (ohje X) - Ohjeistetaan asukkaat poistumaan itse (ohje X) 	<ul style="list-style-type: none"> - N.N ylläpitää ohjeistusta - N.N ylläpitää ohjeistusta - N.N ylläpitää ohjeistusta
Toipuminen tulipalosta	<ul style="list-style-type: none"> - Tilapäismajoitus asukkaille sovittu (ohje X) - Ilmoitus isännöitsijälle ja kiinteistöhuoltoon - Ilmoitus esimiehelle 	

Vaara tai riski: Kaatuminen (kompastuminen, liukastuminen)		Vastuuhenkilö ja aikataulu
Kaatumisia	<ul style="list-style-type: none"> - Matoissa liukesteet 	<ul style="list-style-type: none"> - N.N hankkii ... mennessä

ennaltaehkäisevät järjestelyt	<ul style="list-style-type: none"> – Poistetaan kynnys X – Merkitään kynnys Y huomiomerkinnällä – Poistetaan sähköjohtojen veto huoneen poikki, lisätään kiinteitä asennuksia korvaamaan – Pihan liukkaustilannetta seurataan – Havaituista vaaran paikoista ilmoitetaan esimiehelle 	<ul style="list-style-type: none"> – N.N ottaa yhteyden isännöitsijään – N.N merkitsee ... mennessä – N.N tilaa ... mennessä
Varautuminen kaatumiseen	<ul style="list-style-type: none"> – Henkilökunta koulutettu hätäensiapuun – Hankittu ensiapuvälineet 	<ul style="list-style-type: none"> – N.N ylläpitää koulutusseurantaa (liite X) – N.N ylläpitää ensiapuvälineitä
Toiminta kaatumis-tilanteessa	<ul style="list-style-type: none"> – Ohjeistetaan hätäensiapu (ohje X) – Ohjeistetaan hätäilmoituksen teko (ohje X) 	<ul style="list-style-type: none"> – N.N ylläpitää ohjeistusta – N.N ylläpitää ohjeistusta
Toipuminen kaatumisesta	<ul style="list-style-type: none"> – Työtapaturmasta ja läheltä piti-tilanteesta ilmoitus esimiehelle 	<ul style="list-style-type: none"> – Se, jolle tapaturma tai tilanne sattui. Mahdollisimman nopeasti.

Vaara tai riski: Vesivahinko		Vastuuhenkilö ja aikataulu
Vesivahinkoa ennaltaehkäisevät järjestelyt	<ul style="list-style-type: none"> – Varmistetaan hanojen (vesihanat, suihkut, astianpesukoneet) sulkeutuminen – Jos havaitaan viemäroinnissa huonovetoisuutta, heti tukoksen avaus. – Lattiakaivojen kannet, lavuaarin vesilukot ja suodattimet puhdistetaan – Pienikin vuoto tai valumajälki → ilmoitus kiinteistöhuoltoon – Varoitetaan henkilökuntaa sprinklerisuuttimista – Tarkistetaan liitokset kerran vuodessa 	<ul style="list-style-type: none"> – Jatkuva valvonta – Jatkuva valvonta – Sovittu siivouksen kanssa, 2 krt / v – Jatkuva valvonta – N.N käy asian läpi – Kiinteistöhuolto kerran vuodessa
Varautuminen vesivahinkoon	<ul style="list-style-type: none"> – Astianpesukoneiden ja kylmälaitteiden alla valuma-altaat – Tilapäismajoitus on mietitty valmiiksi – Veden pääsulun käyttö opastettu ja sijainti neuvottu 	<ul style="list-style-type: none"> – N.N. tilaa heti tilahallinnosta – N.N. laatii ohjeet ... mennessä – N.N. käy kaikille läpi ... mennessä
Toiminta vesivahinko-tilanteessa	<ul style="list-style-type: none"> – Ohjeistetaan toiminta vesivahingossa (ohje X) 	<ul style="list-style-type: none"> – N.N ylläpitää ohjeistusta
Toipuminen vesivahingosta	<ul style="list-style-type: none"> – Tilapäismajoitus asukkaille sovittu (ohje X) – Ilmoitus isännöitsijälle ja kiinteistöhuoltoon – Ilmoitus esimiehelle 	

3.2 Rakenteellisten ja teknisten turvallisuusjärjestelyiden kuvaus

Tämän osion osalta laatijan tulee erityisesti muistaa kehoitus pitää suunnitelma omaan toimipaikkaan soveltavana. Poista esimerkiksi viittaukset laitteistoihin, joita ei toimipaikassanne ole ja Mikäli jonkun teknisen järjestelyn kuvaus herättää ongelmia, kysy lisätietoja sen puolen asiantuntijoilta, esimerkiksi isännöitsijältä saat kohdekohtaisia tietoja. Myös pelastuslaitokselta voit kysyä neuvoja eri järjestelyistä yleisellä tasolla. Alla olevat alaotsikot (3.2.X) ja laatikoissa olevat tekstit esiintyvät kuten pelastussuunnitelmassa itsessään, mutta tarkentavia ohjeita, esimerkkejä ja huomautuksia on lisätty merkittynä **huomiomerkinäällä**.

3.2.1 Palo-osastointi

Palo-osastoinnin tarkoitus on hidastaa savun ja palon leviämistä. Palo-osastojen rajat on jokaisen henkilökuntaan kuuluvan tunnettava, sillä se vaikuttaa konkreettisesti muun muassa poistumisjärjestelyihin. Siirtämällä hoidettavat tai asukkaat palo-osastosta toiseen saadaan runsaasti lisää aikaa poistumiseen ja pelastautumiseen.

Palo-ovet on aina pidettävä suljettuna ja salvattuna.

Automaattisten palo-ovien sulkeutumisalueella ei saa olla mitään esteitä, jotta ne sulkeutuvat ja salpautuvat itsestään.

Kirjoita tähän kuvaus palo-osastoinnista (osastojen rajat, palo-ovet, automaattiset palo-ovet). Lisätietoa suunnitteluoppaasta.

Kuvaus palo-osastoinnista tulee olla lyhyt, asia selviää paremmin pohjapiirustuksista. Esimerkiksi näin: ...muodostaa yhden palo-osaston. Asukashuoneiden ovet pysyvät savutiiviinä 15 minuuttia. Molemmat poistumisen käytettävät rappukäytävät A ja B ovat omia palo-osastojaan, ovet rappuihin pysyvät savutiiviinä 30 minuuttia.

Palo-osastoinnin rajat ja palo-ovet on merkitty pohjapiirustukseen (liite X)

Tyypillinen tapa merkitä palo-osastot pohjapiirustukseen on punainen katkoviiva. Erityisen tärkeää on että henkilökunta tuntee palo-ovet, jotta niitä osataan pitää kiinni.

Palo-osastoinnin kuntoa kartoitetaan ... ja siitä vastaa *Nimi ja yhteystiedot*

Isännöitsijän kanssa kannattaa sopia tästä ja sopivasta välistä. Aina kun tehdään kaapeli- tai muita vetoja osastovien rakenteiden läpi, ne tulee tiivistää paloluokkaansa vastaavaksi. Samoin tulee pitää huolta ovien tiivisteistä.

3.2.2 Palonilmaisujärjestelmät

Kaikissa majoitustiloissa tulee olla savuun reagoiva paloilmaisin. Lisäksi tiloissa voi olla lämpöön reagoivia ilmaisimia ja paloilmoituspainikkeita. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan tulee tuntea miten hälytys syntyy, miten erheellisiä ilmoituksia voidaan ehkäistä, sekä tietysti mitkä ovat oikeat toimintatavat järjestelmän hälyttäessä tai vikaantuessa. Myös asukkaille, joilla on riittävät valmiudet tulee perehdyttää ainakin toiminta järjestelmän hälyttäessä.

Poista viittaukset palovaroittimiin, paloilmoituspainikkeisiin, palokelloihin ja palovaroitin/ilmoitinjärjestelmään jos sellaisia ei ole. Jos laitteisto on, tarkenna onko kyseessä varoitin- vai ilmoitinlaitteisto.

Tiloissa on palovaroittimet, jotka äänimerkillä varoittavat tiloissa oleskelevia savusta.

Tiloissa on automaattinen paloilmoin, joka palon sattuessa tekee ilmoituksen hätäkeskukseen ja varoittaa tiloissa oleskelevia palokellolla.

Tiloissa on palovaroitinjärjestelmä, joka palon sattuessa varoittaa tiloissa oleskelevia palokellolla. Järjestelmä EI ilmoita hätäkeskukseen automaattisesti, eli mikäli tilanne todetaan paloksi, on tehtävä puhelimitse ilmoitus numeroon 112.

Paloilmoituspainikkeet sekä palovaroitin/ilmoitinjärjestelmän keskus joka sijaitsee ... on merkitty pohjapiirustukseen (liite X).

Palovaroitin/ilmoitinjärjestelmän ylläpidosta ja huollosta vastaa *Nimi ja yhteystiedot*

3.2.3 Sammutusjärjestelyt

Automaattinen sammutuslaitteisto käynnistyy kohonneen lämmön vaikutuksesta, yksi suutin kerrallaan. Laitteiston käynnistäminen aiheuttaa myös automaattisesti palohälytyksen sekä ilmoituksen hätäkeskukseen. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan on tunnettava sammutuslaitteiston periaatteet ja oikea toiminta jos laitteisto laukeaa ja antaa hälytyksen.

Poista viittaukset automaattiseen sammutuslaitteistoon jos sellaista ei ole.

Alkusammutuskalustoa ovat sammutuspeitteet, käsiammuttimet ja pikapalopostit. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan on tunnettava niiden sijainti ja hallittava niiden käyttö. Myös asukkaille, joilla on riittävät valmiudet tulee perehdyttää samat asiat.

Poista viittaukset sellaiseen alkusammutuskalustoon jota ei ole käytössä.

Kirjoita tähän kuvaus mahdollisesta alkusammutuskalustosta (sammutuspeitteet, käsiammuttimet, pikapalopostit) sekä automaattisesta sammutuslaitteistosta

Alkusammutuskaluston osalta ei kannata luetella jokaisen sammuttimen paikkaa, vaan yleisluontoisesti esimerkiksi näin: ...tiloissa on kolme käsiammutinta sekä yksi pikapaloposti olohuoneessa. Keittiössä on sammutuspeite. Lisäksi taloyhtiöllä on saunaosastolla käsiammutin ja sammutuspeite.

Automaattinen sammutuslaitteisto kattaa kaikki tilat / seuraavat tilat: ...

Alkusammutuskalusto, sprinklerikeskus ja sammutuslaitteiston kattamat tilat on merkitty ohjapiirustukseen (liite X).

3.2.4 Poistumisjärjestelyt

Poistumiseen käytetään yleensä varsinaisia uloskäytäviä, yleensä tällä tarkoitetaan rappukäytävää. Tarpeen vaatiessa voidaan joutua käyttämään varateitä, joista poistutaan omin voimin tai pelastuslaitoksen avustuksella. Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan sekä itsenäisesti poistuvan asukkaan on tutustuttava poistumisjärjestelyihin etukäteen.

Uloskäytävissä ei pelastuslain mukaan saa säilyttää mitään tavaraa. Näin ne pysyvät kulkukelpoisina ja niissä ei ole palavaa materiaalia, joka houkuttelee esim. tuhopolttajia. Pienikin tulipalo uloskäytävässä voi estää poistumisen sitä kautta. Lisäksi sisäiset kulkureitit uloskäytävälle on pidettävä kulkukelpoisina ja esteettöminä, eli niitä pitkin pitää pystyä poistumaan turvallisesti. Uloskäytävät on merkitty jälkiheijastavien opastein / itsevalaisevin kyltein / vihreillä valoilla. Uloskäytävien opastus sekä turvavalaistus toimivat 30 minuuttia sähkökatkon jälkeenkin.

Poistumisreittien merkintöjä on käytössä useita erilaisia, eri aikakausilta. Tässä kohtaa on tietysti tärkeää, että mainitset oman toimipaikkasi osalta juuri sellaiset merkinnät joita siellä on.

Varatiet ovat esimerkiksi sisältä avattavia ikkunoita tai parvekkeita, joita pitkin pääsee suoraan ulos tai josta pelastuslaitos noutaa poistujat nostokalustolla. Varatiet on merkitty "Varatie"-kyltillä.

Kirjoita tähän kuvaus poistumisjärjestelyistä (montako uloskäytävää ja missä, varatiet).

Tämäkin kannattaa pitää lyhyenä. Esimerkiksi näin: erillisiä uloskäytäviä on kaksi kappaletta, raput A ja B. Lisäksi kiinteistön pelastustie johtaa talon pohjoispuolelle, jossa olevilta parvekkeilta tarvittaessa poistutaan pelastuslaitoksen avustuksella.

Merkki- ja turvavalojen huollosta ja kunnossapidosta vastaa *Nimi ja yhteystiedot*

Poistumisjärjestelyt on merkitty pohjapiirustukseen (liite X)

3.2.5 Pelastustoiminnan edellytykset

Poista viittaukset sellaiseen järjestelyihin joita ei ole käytössä.

Pelastustoiminnan edellytyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä pelastuslaitoksen että omatoimisten pelastustoimenpiteiden onnistumisen turvaamista teknisillä ratkaisuilla. Pelastuslaitoksen toiminnan osalta on henkilökunnan ja harkinnan mukaan asukkaidenkin osattava pelastuslaitoksen oletettu lähestymissuunta, opastuksen järjestäminen, pelastustiet sekä esteettömän kulun varmistaminen. Näin osataan toimia tilanteissa oikein sekä lisäksi valvoa pelastusteiden käytettävyyttä ja tehdä siitä asianmukaiset ilmoitukset.

Savunpoistojärjestelyiden eli osalta on syytä jokaisen tietää, että niihin ei tule koskea! Kuitenkin pelastuslaitoksen opastamiseksi tulee tiedostaa mistä savunpoiston käynnistys tai hallinta tapahtuu.

Ilmastoinnin pysäytys tulee tehdä aina tulipalotilanteessa tai suojauduttaessa sisätiloihin. Henkilökunnan ja tarvittaessa itsenäisesti toimivien asukkaiden on tiedettävä mistä ja miten ilmastointi pysäytetään.

Oman toiminnan osalta on tunnettava veden ja kaasun pääsulun sijainnit vahinkojen estämiseksi mahdollisessa vuototilanteessa. Vaikka ne voivatkin olla lukkojen takana, niille on oltava aina esteetön pääsy ja reitti opastettu.

Kirjoita tähän kuvaus pelastustoiminnan edellytyksistä (pelastuslaitoksen lähestyminen, opastus, sisäänpääsyn varmistaminen).

Esimerkiksi: Pelastuslaitos lähestyy tyypillisesti X-kadun suunnasta ja tulee paloilmoitinkeskukselle A-rapun eteen. Opastus X-kadun ja Y-kujan risteyksessä jos mahdollista, aina A-rapun eteen vastaan. Avaa rapun ovi valmiiksi hakasen varaan ja pidä avaimet mukasi. Toimi pelastuslaitoksen ohjeiden mukaisesti.

Yleisavaimet tiloihin sijaitsevat *Sijainti*

Veden pääsulku sijaitsee *Sijainti*

Kaasun pääsulku sijaitsee *Sijainti*

Savunpoiston käynnistys/keskus sijaitsee *Sijainti*

Ilmastoinnin pysäytys sijaitsee *Sijainti*

Pelastustiet, opastuspaikat, sulut ja savunpoiston käynnistys/keskus on merkitty asemapiirustukseen (liite X) sekä pohjapiirustukseen (liite X).

3.2.6 Muut turvallisuusjärjestelyt

Tässä voi kertoa esimerkiksi:

- *Henkilöturvajärjestelmästä*
- *Rikosilmoitinjärjestelmästä*
- *Kameravalvonnasta*
- *Kulunvalvontajärjestelmästä*
- *Kuulutusjärjestelmästä*

Nämä asiat voivat tulla osittain esiin muissakin osa-alueissa. Esimerkiksi kuulutusjärjestelmä voi tulla esiin poistumisjärjestelyissä tai ohjeissa. Tässä voit kuitenkin kertoa näiden järjestelmien keskeisen tarkoituksen, rakentumisen ja käytön periaatteet. Älä ryhdy luettelemaan yksityiskohtaisia käyttöohjeita tässä, voit vaikkapa viitata ja ohjeistaa mistä ne löytyvät.

4 Ohjeet

Tähän osioon kootaan havaittujen vaarojen ja riskien perusteella ohjeet onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn sekä oikeaan toimintaan eri onnettomuustilanteissa. Huomioi myös ohjeissa olevat linkit, jotka ohjaavat lisätietojen pariin.

Muokkaa ohjeet kohteeseen sopivaksi ja lisää uusia tarpeen mukaan. Poista ohjeet, jotka eivät työpaikkaasi sovellu – esimerkiksi pikapalopostin käyttöohjetta tarvitaan vain jos toimipaikassa on pikapaloposteja käytettävissä.

Osion alkuun on varattu tilaa johon listataan ohjeet. Tämä helpottaa kokonaisuuden hahmottamista ja oikean ohjeen löytämistä. *Muista, että tavoitteena on että jokaiseen havaittuun puuttumista vaativaan riskiin on, mikäli vain mahdollista, ohjeet ennaltaehkäisyyn ja oikeaan toimintaan tilanteen sattuessa!*

Sen lisäksi, että ohjeet ovat pelastussuunnitelmassa, niitä voi tarpeen mukaan tulostaa jaettavaksi tai ilmoitustaululle laitettavaksi. Etenkin asukkaille jaettavista ohjeista kannattaa koostaa oma kokonaisuus.

5 Turvallisuusviestinnän vuosisuunnitelma

Vuosisuunnitelman pohjana on käytetty Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK:n mallia, julkaisusta "Pelastussuunnittelu – opas asuinrakennuksen pelastussuunnitelman tekoon" (2012). Muokkausta on tehty suunnitelmapohjaa laatiessa hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen tarkoitukseen sopivaksi. Voit myös itse muokata sisältöä vastaamaan paremmin oman toimipaikkasi tarpeita.

Lukuarvot kuten 1-2, 3-4, 5-6 jne. luonnollisesti viittaavat kuukausiin. Vuosisuunnitelma perustuu ajatukseen, että jokaisen kahden kuukauden aikana tuodaan esiin tiedottein ja keskusteluin kehän sisällä olevaan teemaan kuuluvia asioita. Samalla varmistetaan, että ennaltaehkäisy ja varautuminen niihin ovat kunnossa. Apuna käytetään pelastussuunnitelmaa. Hoidettavat henkilöt tai tuki- ja palveluasukkaat osallistuvat toimenpiteisiin omien valmiuksiensa mukaan.

Alkusammutuskoulutuksessa ja paloturvallisuusluennoissa tukeudutaan Helsingin pelastuslaitokseen, jotka pyörivät vuoden ympäri. Ajatus ei ole, että vain syys-lokakuussa

saa käydä harjoittelemassa sammutus- tai ensiaputaitoja, vaan että tällöin varmistetaan koulutusseurannan tilanne järjestelmällisesti ja käydään myös aiheeseen liittyvä kalusto läpi. Tämä tietysti edellyttää, että koulutuksista (luennot, työpajat, sammutusharjoitukset, poistumisharjoitukset, ea-koulutukset, uhka- ja väkivaltatilannekoulutukset, turvallisuuskävelyt jne...) pidetään jatkuvasti kirjanpitoa!

Kahden kuukauden välein pidetään turvallisuuskävely, jossa käydään tarkistuslistan avulla läpi kaikki toiminnot ja tilat ja varmistetaan turvallisuusasioiden ajan tasalla pysymisestä. Turvallisuuskävely toteutetaan samalla tavalla kuin riskien ja vaarojen arvioinnin vaiheessa 3, tarkoituksena on omatoimisen palotarkastuksen tapaan havainnoida riskejä, vaaroja ja puutteita säännöllisesti. Suositeltavaa olisi, että varsinkin uudet työntekijät osallistuisivat aina seuraavaan järjestettävään turvallisuuskävelyyn. Pelastuslaitos voi myös osallistua turvallisuuskävelyn suorittamiseen neuvovassa roolissa; turvallisuuskouluttaja tai palotarkastaja voitaisiin esimerkiksi kutsua mukaan yhteen kävelyyn vuodessa.

Alkuvuodesta tarkistetaan riskien ja vaarojen arviointi sekä pelastussuunnitelma päivitetään tarvittaessa. Tästä lisää seuraavassa kohdassa, Pelastussuunnitelman ajan tasalla pito. Pelastuslaitos neuvoo tarvittaessa suunnitelman laadinnassa.

6 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelman ajan tasalla pito

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä vaarojen ja riskien arviointi tarkastetaan vuosittain. Ajan tasalla pito on vastuutettu itse suunnitelmassa ja sen ajankohta perustuu vuosisuunnitelmaan.

Toimintajärjestys päivityksessä on seuraava:

- 1 POHJA
Onko suunnitelmapohjaa päivitetty?
- 2 PERUSTIEDOT
Tarkastetaan perustietojen paikkansapitävyys. (Otsikon "1. Johdanto ja yleiskuvaus" alla koko osio).
 - Ovatko yhteystiedot muuttuneet?
 - Onko henkilökunnan määrä ja työaikajaottelu muuttunut?
 - Onko potilaiden tai asukkaiden toimintakyky muuttunut?
 - Aiotaanko muuttaa turvallisuus- ja pelastussuunnitelman tiedottamistapaa?

- Ovatko vastuut ja velvoitteet ajan tasalla?

3 RAKENTEELLISTEN JA TEKNISTEN TURVALLISUUSJÄRJESTELYIDEN AJANTASAISUUS

Tarkastetaan rakenteellisten ja teknisten turvallisuusjärjestelyiden kuvauksen paikkansapitävyys. (Otsikon "3.2 rakenteellisten ja teknisten turvallisuusjärjestelyiden kuvaus" alla koko osio).

- Onko palo-osastointiin tullut muutoksia? (Uusia ovia tai rakenteita, asennettu automaattisia sulkulaitteita...)
- Onko palonilmaisulaitteissa / sammutusjärjestelyissä tai niiden ylläpidossa muutoksia? (Asennettu uusia järjestelmiä, muutettu huollon ja kunnossapidon järjestelyitä...)
- Onko poistumisjärjestelyissä muutoksia? (Asennettu uusia poistumisreittien merkintöjä, samat poistumisreitit ja varatiet edelleen käytettävissä...)
- Onko pelastustoiminnan edellytyksissä muutoksia? (Samat pelastustiet edelleen käytettävissä, ovien avaus- ja opastusjärjestelyt samat...)
- Onko muissa turvallisuusjärjestelmissä muutoksia? (Asennettu tai muutettu kameravalvontaa, rikosilmoitinta, henkilöturvajärjestelmiä jne).

4 VAAROJEN JA RISKIEN ARVIOINTI

Ovatko vaarat ja riskit ajan tasalla? Arviointi toteutetaan tämän oppaan kohdan "2. Vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät" mukaisesti, vaiheet 1-7. Vaikka koko prosessi suoritetaan uudelleen, tarkoitus ei ole aloittaa puhtaalta pöydältä vuosittain. Arviointiryhmää kootessa on hyvä muistaa tehtäväkierto, eli sellaiset henkilöt jotka eivät viimeksi päässeet osallistumaan olisi hyvä ottaa mukaan. Uuden vaarojen ja riskien arvioinnin pohjana on edellisen dokumentointi, eli pelastussuunnitelmaan jo kirjatut vaarat ja riskit sekä muu sen yhteydessä syntynyt materiaali. Olennaista on varmistaa tuleeko mieleen jotain uusia vaaroja ja riskejä, muista erityisesti työntekijöiden tekemät raportit ja ilmoitukset vaaroista ja läheltä piti-tilanteista. Aiemmin arvioitujen riskien suuruutta tarkastellaan uusien kokemusten valossa (vaihe 6) ja riskiperusteisia turvallisuusjärjestelyitä kuvaavat taulukot (suunnitelmassa kohdassa 3.1) tarkistetaan (vaihe 7); ovatko sovitut järjestelyt toimineet?

5 OHJEIDEN TARKISTAMINEN

Ovatko ohjeet ajan tasalla? Olennaisin kysymys on, vastaavatko ohjeet *uusia* arvioinnissa esiin tulleita vaaroja ja riskejä? Muista, että jokaiseen riskiin tulee, mikäli mahdollista, vastata ohjeilla ennaltaehkäisyyn ja oikealla toiminnalla vaaratilanteen toteutuessa. Ohjeet tulee muutenkin käydä läpi – onko niistä tullut

palautetta niiden toimivuuden tai ymmärrettävyyden osalta? Ovatko ne ja niissä olevat tiedot vielä ajantasaisia?

6 TURVALLISUUSVIESTINNÄN TOIMIVUUDEN TARKASTUS

Turvallisuusviestinnän vuosisuunnitelma. Edellisen vuoden toteuman perusteella tulee arvioida vuosisuunnitelmaa ja tehdä tarvittavat muutokset. Onko jotain toivottu lisää? Pitäisikö ajankohtia muuttaa? Pitäisikö jotain lisätä?

7 TIEDOTTAMINEN

Tiedota pelastussuunnitelmassa suunnitellulla tavalla päivitetystä pelastussuunnitelmasta.